

การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมชุมชนไทหล่มในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

Participatory Tourism Management of Tai Lom Community in Lom Sak
Municipality, Lom Sak District, Phetchabun Province

พัชรภรณ์ พร้อมเพียรพันธ์¹ และสยาม ดำปรีดา²

Patcharamon Prompeanpan and Sayam Dampreeeda

Received: September 29, 2021

Revised: November 22, 2021

Accepted: November 24, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม และ 2) ศึกษาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการแจกแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่น .737 กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 387 คน จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 11,817 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 รูป/คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม พบว่า ภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ และ 2) แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม ประกอบด้วย 2.1) สิ่งดึงดูดใจควรกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ทั้งสถานที่ทางวัฒนธรรม และสังคม การแต่งกายแบบดั้งเดิมที่เชิญชวนท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มนุษย์สร้างขึ้น 2.2) การเข้าถึง ควรเพิ่มจำนวนให้มียานพาหนะ ในจำนวนที่เพียงพอ รวดเร็วในการเดินทาง 2.3) สิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้มีระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวควรให้มีจำนวนเพียงพอ 2.4) ที่พัก จัดให้มีในด้านที่พักแรมให้มีจำนวนเพียงพอ การบริการมีความเหมาะสมต่อสถานที่พักไม่อยู่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว เดินทางมาได้ง่ายและมีความปลอดภัย และ 2.5) กิจกรรม จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ มีการจัดสรรบุคคลากรและ

¹⁻² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyala University

Corresponding author, e-mail: faii48945@gmail.com, Tel. 082-2040536

เจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้ เพิ่มทักษะความรู้แก่ชุมชน จัดหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด กิจกรรมนันทนาการ ฝึกทักษะ ในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความทรงจำของนักท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ของชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว 5A's, การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน, หลักการบริหารธรรม 7

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the relationship between Aparihaniyadhamma 7 and participatory tourism management of Tai Lom community; and 2) to study the guidelines for participatory tourism management of Tai Lom community. This was a mixed method research by distributing questionnaires with confidence .737. A sample of 387 people was obtained by stratified random sampling out of a total population of 11,817 people. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient and in-depth interviews with 17 key informants selected through the purposive sampling method and using descriptive content analysis techniques. The results of the research found that 1) the relationship between Aparihaniyadhamma 7 and the participatory tourism management of Tai Lom community overall was at a low level of positive correlation; 2) guidelines for participatory tourism management of Tai Lom community consisted of 2. 1) in terms of attraction, interest should be aroused in both cultural and social places and traditional dress that invited tourists to see natural attractions created by man; 2.2) in terms of access, vehicles should be increased in sufficient numbers for the speed of travel; 2.3) in the aspect of facilities, there should be a sufficient number of utilities in tourist attractions; 2.4) for accommodation, there should be enough accommodation and suitable service for accommodation not far from tourist attractions. Traveling was easy and safe; and 2.5) in the field of activities, there should be recreational activities. Personnel and staff were allocated to provide knowledge to enhance knowledge skills to community and to provide personnel with efficiency in transferring recreational activities, practicing skills in cultural activities causing the memory of tourists, which generated income for the community

Keywords: 5A's Tourism Management, Community Participatory Tourism Management, Aparihaniyadhamma 7

บทนำ

การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่มในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นที่มาขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และการปรับตัวให้สอดคล้องความเปลี่ยนแปลง จากแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างกรมที่มีส่วนร่วม กับชุมชนไทหล่มทั้งในด้านการใช้ประโยชน์ การจัดการการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม ซึ่งภูมิปัญญาของชุมชน เป็นองค์ความรู้ของชุมชนที่สะท้อนถึงโลกทัศน์ในการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนที่เหนือธรรมชาติในการเอื้อต่อการดำรงชีวิต และการใช้ประโยชน์ แต่เนื่องจากผ่านมา พบว่า วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี บางอย่างได้สูญหายไปและไม่ได้กลั่นนำมา ทำให้เกิดประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวในการแก้ไขปัญหา การดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดเป็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ 1) ขาดการจดบันทึก อย่างเป็นระบบ ไม่มีการถ่ายทอดออกมาเป็นลายลายลักษณ์อักษร หรือขาดการจัดระบบสารสนเทศ ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ 2) การหวงวิชาของผู้รู้ ไม่มีการบอกกล่าว เล่าให้ผู้ที่ไม่รู้ฟัง ทาง การเล่าสู่กันฟัง 3) ขาดการสืบทอด วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี อย่างต่อเนื่องเพราะรับอิทธิพลอารยธรรมต่าง ๆ มาจากชาวต่างชาติเข้ามาทั้งในรูปแบบบันทึก และการปฏิบัติ 4) การจัดการท่องเที่ยว มีแค่รพผู้รู้ โดยนำเอาอิทธิพลจากภายนอกเข้ามา โดยขาดความเชื่อมโยงกับบริบทของสังคมและท้องถิ่นไทย ซึ่งภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กล่าวคือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทย จะได้กำหนดกรอบแนวคิด และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวระยะ 20 ปีให้ตอบสนองกับ เจตนารมณ์ตามหลักการและวิสัยทัศน์ภายใต้ กรอบยุทธศาสตร์ อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกัน การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรม ที่ช่วยสร้างรายได้ และมีความสามารถที่จะกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง หลายหน่วยงานจึงได้ให้ความสำคัญกับการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี (กรมการท่องเที่ยว, 2564) ที่ว่าประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพของบนพื้นฐานของความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการกระจายรายได้สู่ ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน จึงได้มีการวางแนวทางการพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อวางรากฐาน และแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อม ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเจริญเติบโตในอนาคต การให้ความสำคัญจึงเป็นการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ในระดับมหภาคเป็นหลักภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่เกิดขึ้น จึงให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างมาตรฐานความเจริญและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอันเนื่องมา การท่องเที่ยวสามารถนำไปสู่รายรับจำนวนมากที่ดูดซับจากการจับจ่ายของนักท่องเที่ยว การสนับสนุน และส่งเสริมชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์ จากกองทุนเศรษฐกิจทุน ทางทรัพยากรธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตลอดจนจนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยการนำเสนอแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวในชุมชน ตามแนวทางการพัฒนาในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

จังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการตอบสนองต่อนโยบายที่รัฐบาล ได้วางแนวทางไว้ข้างต้นและบริการให้เกิดรายได้จาก การส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามแนวทางไทยแลนด์ 4.0 และสนองต่อนโยบายของรัฐบาล จังหวัดเพชรบูรณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งพื้นที่ทุกอำเภอมีศักยภาพทางกายภาพ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรม ที่เป็นอัตลักษณ์ของตัวเอง มีการจัดทำเกษตรแปลงใหญ่ และฐานการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะสามารถส่งเสริม ต่อยอดเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความตระหนัก ในการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี และการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยว ส่วนในเขต ของเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งเป็น 11 ชุมชนด้วยกัน เรียกโดยรวมว่า ชุมชนไทหล่ม เป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่มากมาย มีความเจริญทางด้านการค้าขาย ในเขตชุมชน และ ตำบลข้างเคียง เพราะชุมชนไทหล่มเป็นทางผ่าน ของหลายพื้นที่ที่มีจุดศูนย์รวมที่ค่อนข้างใหญ่ ในการค้าขายเป็นแหล่งเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น การค้าขายสมุนไพรจีน การค้าขายเสื้อผ้า การค้าขายของใช้ในครัวเรือน การค้าขายอาหาร ในชุมชนไทหล่ม มีการจัดกิจกรรมสงฆ์น้ำพระพุทธรูปหินศักดิ์ ในเดือนเมษายนของทุกปี มีการตักบาตรเทโวโรหนะเป็นประจำ ในวันออกพรรษา พิพิธภัณฑหล่มศักดิ์ เป็นพิพิธภัณฑเก่าแก่ ภายในมีภาพจิตรกรรมผนัง ที่แสดงเรื่องราววิถีชีวิตของชุมชนไทหล่ม ตั้งแต่เรื่องในประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน (มิวเซียมไทยแลนด์, 2564) ในชุมชนไทหล่ม มีศาลเจ้าพ่อกกไทร สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพกราบไหว้ มีการเส็งกลองล่องโคมไฟ ไหว้พ่อบุญผาเมือง มีถนนคนเดิน ตลาดน้ำไทหล่ม จำหน่ายอาหารพื้นเมือง มะขามหวาน และผลไม้ตามฤดูกาล ในปัจจุบัน ถ้าไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ในการฟื้นฟูอนุรักษ์ และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าเรียนรู้ เพราะเป็นสถานที่ที่มีความเก่าแก่ และสำคัญตลอดจนประเพณี วิถีชีวิตวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน ก็จะถูกกลืนหายไปตามกาลเวลาของสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ก็จะเลือนรางหายไป ตามกาลเวลา โดยไม่เหลือคุณค่า ทางวัฒนธรรมในการศึกษาเรียนรู้ได้อีกต่อไป

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่มกับการจัดการการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็ง ของชุมชน ตามหลักการจัดการท่องเที่ยว 5A's การมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่มกับการจัดการการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม ให้ประสบผลสำเร็จ เป็นรูปธรรม มีความชัดเจนในการจัดการท่องเที่ยว เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในชุมชน ทำให้มีรายได้เพิ่ม หรือเป็นรายได้หลักของครอบครัว และชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม ในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม ในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ ได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .737 กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 387 คน จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 11,817 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ อภิธานนิยธรรม 7 และตัวแปรตาม คือ หลักการท่องเที่ยว 5A's สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 รูป/คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ผู้ขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยว 1 รูป ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น 2 คน ผู้นำชุมชน 11 คน ประชาชนท้องถิ่น 1 คน และตัวแทนผู้ปฏิบัติงานด้านรักษาความปลอดภัย และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนไทหล่ม 2 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม ในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ โดยด้านที่มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านให้ความเคารพผู้อาวุโสกับด้านไม่บัญญัติกฎระเบียบ ($r = 0.680^{**}$) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิยกับด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ($r = 0.656^{**}$) และด้านเคารพสถานที่กับด้านให้ความเคารพผู้อาวุโส ($r = 0.610^{**}$) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านรักษาสีสิ่งดีงามกับด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิย ($r = 0.328^{**}$) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ
2. แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมชุมชนไทหล่ม เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

2.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านสิ่งดึงดูดใจ คือ การจัดการประชุมบ่อย ๆ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการพัฒนาประเพณีและวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ การเชื่อมโยงกับวิถีชุมชน หรือการสร้างแลนด์มาร์คใหม่ให้เป็นสิ่งดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวในการทำงานประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานตามแผนในการพัฒนาชุมชนในสถานที่ที่มีความเก่าแก่ แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนา เช่น ถนนคนเดินไทหล่ม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รวมถึงดูแลความสะอาด และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการให้เป็นสิ่งดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการขายอาหาร และสิ่งของที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไทหล่ม เช่น ขนมจีนน้ำยา มะขาม และมะขามแปรรูปที่เป็นอาหารขึ้นชื่อประจำชุมชนไทหล่ม ประชาชนจะร่วมประเมินผลในการสังเกตผู้ที่เข้ามาเที่ยวชมว่ามีความสนใจที่มีความสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อจะนำไปสู่แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ให้ดีขึ้น

2.2 ด้านการเข้าถึง แนวทางการมีส่วนร่วมในการเข้าถึง คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนที่หรือผังเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และการตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับในการติดป้ายประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมปฏิบัติงานในด้านการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลสื่อสาร ด้านเฟซบุ๊ก วิทยุ และจัดทำเพจท่องเที่ยวในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับการดูแลระบบสาธารณสุขโรค เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ด้านประปา ไฟฟ้า และอินเทอร์เน็ต มีส่วนร่วมดูแลสภาพปัญหาเส้นทาง การจัดภูมิทัศน์ การกระจายข้อมูลข่าวสาร และความปลอดภัยและจากกลุ่มอาสาสมัครดูแลการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อให้เกิดการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น ในการจัดตั้งศูนย์ให้ข้อมูลข่าวสารและสื่อประชาสัมพันธ์ในสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เข้ามาเที่ยวชมให้เกิดความสะดวก ต่อการมาเที่ยวชม มีส่วนร่วมควบคุมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวในด้านการสัญจร โดยทำป้ายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ที่เข้ามาเที่ยวชม และเส้นทางที่ไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง มีส่วนร่วมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนในการจัดตั้งร้านขายอาหารและร้านค้า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มาเที่ยวชม มีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ในการสร้างทางลาด ห้องน้ำคนพิการให้มีความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการที่มาเที่ยวชม

2.4 ด้านที่พัก แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านที่พัก คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร สร้างความสะดวกในด้านที่พักให้ มีความเป็นธรรมชาติ บริการดี มีการร่วมมือกัน ไม่สร้างมลพิษ ไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อมบริเวณที่พัก มีอากาศสดชื่น มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการดูแลผู้ที่เข้ามาพัก ในด้านชีวิตและทรัพย์สิน มีส่วนร่วมสร้างธุรกิจใหม่ ๆ โฮมสเตย์ แบบครัวเรือน ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ มีกลิ่นวิถีชีวิต ความเป็นชนบท มีส่วนร่วมดูแล ความพึงพอใจของผู้เข้ามาเที่ยวชม มีการจัดที่พักอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว มีความสะดวก และมีความสะอาด เกิดความประทับใจ

2.5 ด้านกิจกรรม แนวทางการมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรม คือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมคิดในด้านกิจกรรมของชุมชน ทุกฝ่ายจะเข้ามามี ส่วนร่วมปรึกษากันในการ จัดกิจกรรมของชุมชนให้ดีขึ้นทุกปี ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้กับชุมชนมากขึ้นในกิจกรรมของชุมชน ด้านการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนที่บรรพบุรุษ กระทำสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดขึ้นทำให้ชุมชน เกิดความรักความสามัคคีในชุมชนและยัง ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนขับเคลื่อน โดยการจัดกิจกรรม ร่วมประเพณีผล ในกิจกรรมของชุมชน เพื่อพัฒนากิจกรรมให้ดีขึ้นต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

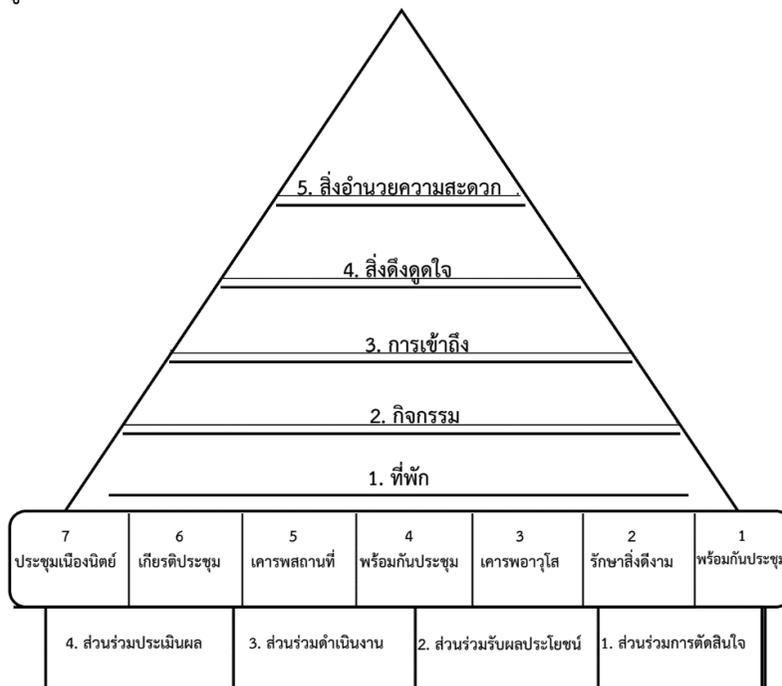
1. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนไทหล่ม ในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ โดยด้านที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านให้ความเคารพผู้อาวุโสกับด้านไม่บัญญัติกฎระเบียบ ($r = 0.680^{**}$) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์กับด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ($r = 0.656^{**}$) และด้านเคารพสถานที่กับด้านให้ความเคารพผู้อาวุโส ($r = 0.610^{**}$) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านรักษาสีสิ่งดงามกับด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ ($r = 0.328^{**}$) ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสาธิต สุดเทศ และคณะ (2562) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหลักการบริหารนิยธรรม 7 และการจัดการท่องเที่ยวในตำบลท่าพ่ออำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันเป็นคู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Pearson Correlation (r) = 0.74^{**}) ขณะที่งานวิจัยของนพพร จันทรนำชู และคณะ (2560) กล่าวว่า รูปแบบการท่องเที่ยวมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับวิถีชุมชน

2. แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมชุมชนไทหล่ม เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 2.1 สิ่งดึงดูดใจ ทำให้เกิดความสนใจ ทั้งสถานที่ทางวัฒนธรรม และสังคม การแต่งกายแบบดั้งเดิมที่ชวนท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การมีถนนคนเดินในทุกวันเสาร์เพื่อเป็นการเพื่อรายได้ของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรกช ตราชู และคณะ (2560) พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การพัฒนาสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายกับช่วงวัยเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว 2.2 การเข้าถึง รวดเร็วในการเดินทาง 2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวควรให้มีจำนวนเพียงพอ เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร และสถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร ป้อมตำรวจ ดูแลความปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของนิลรัตน์ กลิ่นจันทร์และคณะ (2555) พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ มีบริการอำนวยความสะดวก

ความสะดวก ด้านน้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง อาหาร นำเที่ยว จำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น 2.4 ที่พัก ด้านที่พักแรมให้มีจำนวนเพียงพอ การบริการมีความเหมาะสมต่อสถานที่พักไม่อยู่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว เดินทางมาได้ง่ายและมีความปลอดภัย เช่น โรงแรม รีสอร์ท สอดคล้องกับงานวิจัยของปฐม หงส์สุวรรณ และคณะ (2560) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนการพักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายสิ่งของ และของที่ระลึก แนวทางการจัดการดังกล่าวนี้วางอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม และ 2.5 กิจกรรม จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ มีการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความทรงจำของนักท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ของชุมชนถือเป็นการเพื่อรายได้ของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของนราวดี บัวขวัญ (2556) พบว่า ปัจจัยและองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) การส่งเสริมการตลาด 4) การมีส่วนร่วม

องค์ความรู้ใหม่

บทความวิจัยเรื่อง “ การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมชุมชนไทหล่มตามหลักอปริทานิธรรม 7 ในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ” ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

การจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประชุมบ่อย ๆ เพื่อร่วมกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งในการจัดทำแผนที่ การตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับ และ

ประชาสัมพันธ์ และร่วมกันเสนอแนะในการให้ข้อมูล และประชาสัมพันธ์แก่ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรในด้านที่พึงให้คงความเป็นธรรมชาติ ไม่สร้างมลพิษ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมคิด วางแผนจัดกิจกรรมของชุมชน มีดำเนินการและร่วมกันประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จังหวัดควรมีการวางแผน แผนพัฒนาขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวอย่าง
ต่อเนื่อง
2. จังหวัดควรมีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชน
3. จังหวัดควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยว
4. จังหวัดควรมีตัวแทนผู้นำชุมชนต้องเป็นแกนนำหลักในการพัฒนาขับเคลื่อนการ
จัดการท่องเที่ยว
5. จังหวัดควรมีพัฒนา ปรับปรุง บูรณะสถานที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้วิถี
ชีวิต วัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมและประเพณี ประจำชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เทศบาลเมืองหล่มสักควรมีการประชาสัมพันธ์ จัดให้ประชาชนไทหล่มมีส่วนร่วม
ร่วมการทำความสะดวกเส้นทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยว
2. เทศบาลเมืองหล่มสักควรมีการจัดให้ประชาชนและเยาวชน ในชุมชนมีส่วนร่วม
การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์
วิทยุ และโทรทัศน์ และมีการประสานงานทั้งทางภาครัฐ และภาคเอกชน ในเรื่องการจัดการการ
ท่องเที่ยว ตามหลักมาตรฐานสากล
3. กรรมการชุมชน ควรจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมการจัดทำป้ายและแผนที่บอก
ทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว
4. เทศบาลเมืองหล่มสักควรจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์
วัฒนธรรมประเพณีจะสูญหายไปจากชุมชน
5. ประธานชุมชนศรีบุญเรืองควรมีการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดูแลรักษา
ความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัด ศาลเจ้า ตลาดเก่า และสะพานแขวน ข้ามแม่น้ำป่าสัก
6. กรรมการชุมชน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสถานที่พักรับรอง
นักท่องเที่ยว
7. ประธานชุมชนศรีมงคล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
ความเป็นธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นชนบท
8. ประธานชุมชนน้ำพุ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนมี
ส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่เก่าแก่ของชุมชนและวัฒนธรรมประเพณีให้ดำรงอยู่สืบไป

9. ประธานชุมชนเมตตา ควรมีการนำหลักอภิธานิธรรม 7 มาบูรณาการปรับใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

10. ประธานชุมชนสัγγอย ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ทราย และคณะ. (2560). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านด่านเกวียนอำเภอ โขกชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 11(24), 162-177.
- กรมการท่องเที่ยว. (2561). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ.2561-2564 ของกรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: วิไอพี ก๊อปปีปริน.
- นพพร จันทรนำชู. (2560). รูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 51-64.
- นราตี บัวขวัญ. (2556). *รูปแบบการจัดการตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาตลาดน้ำ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ. (2555). *กระบวนการจัดการพุทธสถานเพื่อการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปฐม หงส์สุวรรณ และคณะ. (2560). *การจัดการหมู่บ้านต่อภาคอีสานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม*. (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. (2562, 19 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 67 ก, หน้า 160.
- พระสาธิต สุดเทศและคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวในตำบลท่าพ้อ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(3), 99-112.
- มิวเซียมไทยแลนด์. (2564). *ประวัติความเป็นมาเมืองหล่มสัก*. เข้าถึงได้จาก <https://www.museumthailand.com/th/museum/Lomsak-Museum>